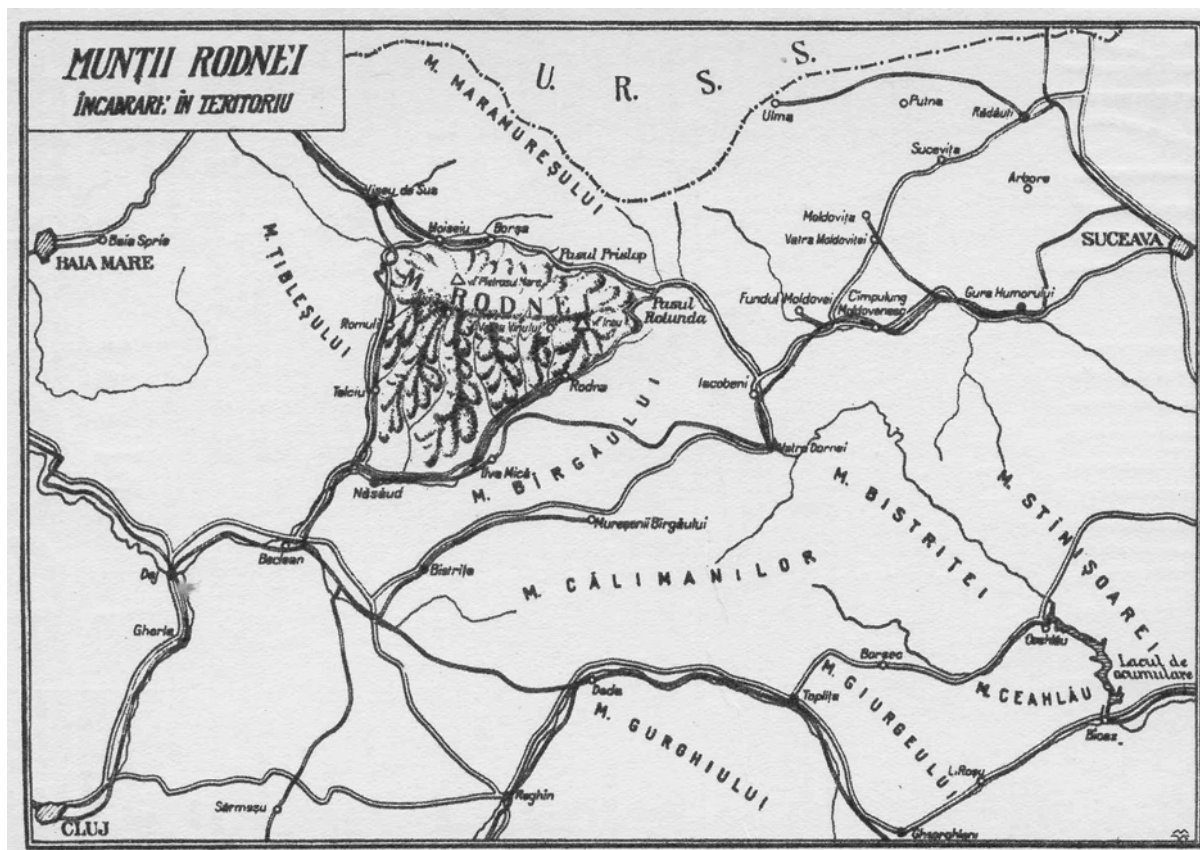

Herausgegeben vom Oficiul National de Turism Carpați [um 1965]

Digitalisierung: Sven Panthöfer (2003)

Cuprins

Munții Rodnei	2
Trasee turistice	7
Trasee pentru schi.....	14
Trasee alpine	14
Indicatorul cabanelor.....	14
Explicația unor termeni folosiți în text.....	15

MUNȚII RODNEI

De cum pătrund pe teritoriul țării, Carpații vestesc, o dată cu primele lor înălțimi, noianul de frumuseți ce le vor risipi, de aici mai departe, pînă la Dunăre. Urișele piscuri ale Pietro-sului Mare și Ineului se înalță semeț, străjuind largul cuprins de culmi și văi ale Rodnei, forme de relief în care natura a strîns laolaltă cîte puțin din pitorescul celorlalte masive din Carpați.

Munții Rodnei fac parte din Grupa nordică a Carpaților Orientali și sînt situați între Munții Țibleșului (vest) și Obcinele Bistriței (est); către nord, o adîncă ruptură a straturilor geologice, denumită falia Dragoș Vodă, îi desparte de prelunga Depresiune a Maramureșului, iar către sud, masivul este delimitat de valea Someșului Mare, dincolo de care se înalță Munții Bîrgăului.

Linia de hotar a masivului urmează aproape neîntreput firul apelor. Din cel mai înalt punct pe care îl atinge – pasul Prislop, situat la 1413 m altitudine – hotarul însoțește talvegul Bistriței-Aurii, pînă la gura pîrîului Rotunda, de-a lungul căruia urcă apoi în pasul cu același nume, la 1284 m altitudine. În continuare, Izvorul Păltinișului desparte Munții Rodnei de Obcine și apoi, de la Gura-Măriilor înainte, Someșul-Mare formează hotarul masivului pînă la Salva. De aici, el urmează pîrîul Sălăuței – de la gură și pînă la obîrșie, în pasul Șetrefu (817 m) – și pîrîul Carelor, de la izvoare pînă la Iza. Din gura pîrîului Carelor, hotarul masivului urcă pe Iza și coboară apoi în valea Vișeului, la vest de comuna Moiseiu. De la Moiseiu pînă la pasul Prislop, apa Vișeului, încheie lungul înconjur de ape al Munților Rodnei.

*

Cel mai de seamă element orografic al Munților Rodnei este creasta sa principală, care se desfășoară, de la vest la est, de-a lungul unei linii sinuoase, între pasul Șetrefu și pasul Rotunda, pe o lungime aeriană de 45 km; urmărind însă zigzagurile culmii, din pisc în pisc, distanța măsoară, aproximativ, 50 km.

În lungul acestei impresionante spinării de piatră, adevărată coloană vertebrală a masivului, șerpuiește un vechi plai ciobănesc, în care se adună, ca într-un snop, toate cărările ce urcă din «țară» către munte. Itinerarul turistic de creastă folosește acest plai, care, străbătut, ne va da o imagine aproape deplină asupra configurației și deosebitului pitoresc al masivului Rodnei.

Din creasta principală, avînd ca pivot vîrfurile Buhăescu-Mare (2122 m) se desparte către N-NE o uriașă culme secundară care, după ce urcă în vf. Rebrei (2269 m) culminează cu Pietrosul-Rodnei, numit și Pietrosul-Mare (2303 m).

Priveliștea ce se desfășoară în jurul Pietrosului-Mare este larg cuprinzătoare și atît de frumoasă, încît cu greu te desprinzi de farmecul ei. Spinările masive ale munților înconjurători se văluresc în minunate cascade de piatră, pînă departe, în pîcla tremurătoare a zărilor; piscurile Rodnei se înșiruie în lungul crestei, profilate avîntat pe oceanul de azur al cerului, iar «ochiurile de mare» risipite ici-colo pe funduri de căldare, par niște oglinzi ce fură pe luciul lor, sclipiri din soare.

Povîrnișurile nordice ale crestei principale sînt scurte și abrupte, în contrast cu cele sudice, mai domoale, și care se prelungesc în zona vestică pe distanțe de zeci de kilometri. Și de o parte și de alta a culmii, risipa de pitoresc abundă însă: către nord priveliștile sînt pline de o frumusețe severă, spre deosebire de acelea mai molcome, ale picioarelor de munte dinspre sud, ce coboară către Someș.

În lungul crestei principale se succed, de la vest către est, următoarele vîrfuri mai importante, elemente de seamă pentru orientarea turistică: Muncelu sau «Piatra-cea-Gheroasă» (1793 m), Bătrîna sau «Celariu» (1710 m), vf. Gropilor sau «Cucuiasa» (2063 m), Buhăescu-Mare (2122 m), vf. Obîrșia-Rebrei (2055 m), Cormaia (2044 m), Repedeia (2077 m), Negoiasa (2049 m), vf. Puzdrelor (2188 m), vf. Anieșul-Mare (2169 m), vf. Galațului (2057 m), vf. Gărgălău (2159 m), vf. La-Cepe (2089 m), vf. Omului (2135 m), vf. Cișia (2043 m), vf. Tomnatic (2051 m), vf. Ineu (2280 m), vf. Ineuțu (2225 m) și vf. Jgheabului (1847 m).

Între aceste piscuri, îndelungata acțiune a forțelor naturii a dăltuit șei adînci și «tarnițe» largi, dintre care notăm pe cele mai cunoscute: pasul Șetrefu (817 m), Tarnița Bătrînei (1800 m), tarnița «La-Cruce» sau șaua Buhăescului-Mare (1984 m), Tarnița Negoieselor sau Șaua-dintre-Izvoare (1820 m), cu Fîntîna-lui-Rățiței, Tarnița Bîrsanului (1920 m), Tarnița Negoiescului-Mic (1960 m), Curmătura Galațului (1960 m), șaua Gărgălăului (1925 m), Tarnița-lui-Putredu (1960 m), Șaua Tomnaticului sau Gaura-Ineului (1978 m), șaua Preluci (1380 m) și pasul Rotunda (1284 m).

Importanța turistică a șeilor și tarnițelor culmii principale constă în aceea că, prin ele, trec peste creastă cele mai frecventate cărări din masiv.

Un mare interes turistic prezintă adîncă curmătură tăiată parcă de paloș în culmea Buhăescu-Mare – Pietrosul-Rodnei, impresionantă prin cei aproape 200 m diferență de nivel pe care drumetul trebuie să-i urce din greu, atunci cînd vrea să ajungă pe Pietrosul-Mare venind dinspre sud. Dificultatea urcușului este răsplătită însă de frumusețea ce se înfățișează celui ajuns pe vîrf.

Din mai fiecare pisc al crestei principale, se desprind deoparte și de alta, o serie de culmi și picioare de munte, care dau masivului Rodnei unul din cele mai frămîntate aspecte din lanțul Carpaților romînești. Vom menționa în continuare ramificațiile, care prezintă o importanță geografică și turistică mai deosebită. Astfel, către nord, se desprind: Piciorul Moșului (cu traseul nr. 3); culmea Puzdrele; culmea Galațul – Buza-Dealului (cu cabana Puzdrele și pîrțile de schi); culmea Cîmpoieșul – Știol – Prislop și piciorul Pleșcuței.

Culmile desprinse către sud din creasta principală sînt mult mai lungi și mai domoale decît meterzele de piatră ale versantului nordic. Dintre acestea, cele mai importante din punct de vedere turistic sînt: Cormaia – vf. Pietros – Măgura; Repedeia – Mireju – Nedeia-Bîrladelor; vf. Omului – vf. Corongiș – Priporul-Pietrei-Albe și vf. Ineu – Beneș – Poala-Ineuțului.

*

Între culmile ce se desprind de o parte și de alta a crestei principale, curg numeroase pârâie și râuri rezezi de munte. Ele sporesc debitul Bistriței-Aurii, Someșului-Mare, Vișeului și Izei, cele patru râuri principale, care scaldă periferia munților Rodnei.

Bistrița-Aurie își trage izvoarele din căldarea de sub Gărgălău și poartă, la obârșie, numele de Izvorul-Bistriței. Mai în aval, râul se numește Bistricioara și, după ce se strecoară printre munții Tomnatic și Bîrjaba, ia denumirea de Bistrița-Aurie.

De la izvoare și pînă către Gura-Lalei, râul străbate o regiune în care varietatea peisajului răsplătește din plin eforturile cerute de parcurgerea unui itinerar pornit de la obârșie și condus de vale o dată cu murmurul apei Bistriței. Tăul de smarald, aciuat în mijlocul bolovănișului de morenă risipit haotic în căldarea superioară a văii, este o adevărată nestemată în cununa de frumuseți a Bistriței-Aurii. Coborînd prin căldare, șerpuirile văii și forfota melodioasă a undelor râului fac ca nici să nu-ți dai seama cînd ai intrat în pădurea falnică de molid. Iar mai în vale, un popas mai îndelungat trebuie făcut în preajma celui de mai sus «hait», locul în care se întocmesc și de unde pornesc la vale primele plute pe Bistrița.

Principalii afluenți ai Bistriței-Aurii sînt: Izvorul Putreda și Izvorul Bilei (Ineului).

Someșul-Mare poartă acest nume din aval de Gura-Măriilor și este format din unirea următoarelor pârâie mai importante: Izvorul Păltinișului, Izvorul Zmeului, Valea Prelucilor, Izvorul Gagii și Izvorul Măriilor. Dinspre Munții Rodnei, Someșul-Mare primește ca afluenți mai importanți: Valea-Băilor, Valea Anieșului, Valea Cormaiei, Valea Rebrei, Lunca-Gersii și Sălăuța.

Valea Vișeului, cel de al treilea mare râu ce curge pe hotarele Munților Rodnei, își trage obârșia de sub înălțimile Prislopului și poartă pe versanții ei frumoasa șosea care, trecînd peste Prislop și pe la Rotunda, unește Borșa cu Vatra-Dornei. Dinspre Munții Rodnei, râul Vișeu primește următorii afluenți mai de seamă: Valea-Fîntîinii, Izvorul Negoiescului, Valea Repe-dei, pîrîul Pietroasa și Izvorul Mănăstirii.

Valea Izei scaldă poalele Munților Rodnei pe o întindere mai mică decît celelalte trei râuri de hotar amintite mai sus. Ea izvorăște de sub creasta principală a masivului, din regiunea cuprinsă între vîrfurile Bătrîna și Muncelu. Principalii săi afluenți ce coboară din Munții Rodnei sînt: Izioara (Izișoara), Valea Repede și Izvorul Carelor. Pe aceasta din urmă suie calea ferată care trece muntele pe sub pasul Șetrefu.

*

Din punct de vedere geologic. Munții Rodnei sînt alcătuiți în cea mai mare parte din roci cristaline, înălțate ca munți după marile încrețiri ale scoarței terestre, petrecute în era secundară. Frământările de mai tîrziu au adus prea puține modificări în înfățișarea pe care Munții Rodnei o căpătaseră din prima fază de orogeneză. În terțiar (miocen) s-au produs mișcările de straturi care, între altele, au dat naștere faliei Dragoș Vodă (în nord) și rupturii sudice de-a lungul căreia curge Someșul-Mare.

În afară de șisturile cristaline, mai vechi, Munții Rodnei sînt alcătuiți și din depozite sedimentare (caracteristice în vest, mai ales în regiunea Muncelului) cît și din roci eruptive, pe care le găsim spre periferia sudică și sud-estică a masivului.

O alcătuire geologică atît de variată a creat în Munții Rodnei un peisaj deosebit de atrăgător prin multiplele sale înfățișări. Impresia puternică, pe care o dă severitatea formelor de teren, modelate în culmi și creste de granit, nu stă cu nimic mai prejos de emoția pe care o încerci în fața semeției pereților de stîncă, dăltuiți în roca moale a calcarelor, risipite pe întinsul ocean de piatră al Munților Rodnei.

Din acest peisaj nu lipsesc nici peșterile. Se pare chiar că peștera Tăușoarelor din Munții Rodnei, este una dintre cele mai mari din țară (5 km lungime) și dacă se va găsi calea de comunicație a acestei peșteri cu grota «Jgheabul-lui-Zalion», complexul de drumuri subpămîn-

tene din această zonă va măsura aproape 11 km în lungime. Splendorile acestor formații carstice de sub scoarța terestră constituie astăzi un domeniu încă necunoscut de drumeți, din cauza dificultăților ce stau în calea pătrunderii către interiorul lor. Strădaniile cercetătorilor însă nu vor întârzia să le facă accesibile marelui mase a oamenilor muncii, dornici să-și cunoască temeinic patria.

Printre multe alte interesante forme de teren ce le întâlnim în Munții Rodnei, trebuie menționate, mai ales, vârful Muncelu și versantul estic al vârfului Repedea.

Muncelul este alcătuit din straturi de roci sedimentare puternic erodate și zdrențuite ca niște gheare. Vârful său are aspectul unei piramide înălțate deasupra minunatei poieni de la poalele muntelui Preluca-de-sub-Piatră. Numele pe care poporul i l-a dat, «Piatra-cea-Gheroasă», sugerează perfect înfățișarea ei deosebită.

O denumire tot atât de potrivită poartă și zona de deasupra încântătoarei poieni din susul Fântînii-lui-Rățfoi, izvor ce pornește din micul lac, cu ape ca de cristal, adăpostit în Tarnița Negoieselor. Locul se numește «La-Cărți», ceea ce redă plastic înfățișarea bolovanilor de marnă, risipiți în jur, și alcătuiți din roci astfel stratificate încât par niște tomuri gigantice.

*

În epoca glaciației cuaternare, relieful munților Rodnei a fost destul de puternic modificat, mai ales pe versantul nordic al masivului. Urmele ghețarilor (de circ și de vale) care au alunecat peste rocile cutate ca munții înalți, cu milioane de ani în urmă, pot fi identificate cu ușurință, atât în zănoagele adânc scobite în piatră, cât și în bolovănișul risipit în căldări sau îngrămădit, de-a curmezișul văilor.

Faptul că acțiunea ghețarilor a fost extrem de redusă la sud de creasta principală a masivului, face ca, în această zonă, urmele glaciare să nu poată fi identificate decât în câteva mici circuri de sub coamă. În schimb, pe versantul nordic, stratul gros de gheață în lunecarea lui devale, a săpat căldări impresionante; între acestea, complexul de zănoage, încins ca într-un brîu de arcul ce îl formează masivele spinări ale munților Pietrosul, Buhăescu-Mare, Repedea și Puzdrele, este, cel mai spectaculos ca înfățișare și măreție. Văile, ce își au obârșia în căldările nordice, au fost și ele puternic erodate de limbile de gheață ce coborau către altitudini mai joase. Toate aceste urme glaciare întregesc minunat pitorescul peisajului alpin al Rodnei.

Cu înfățișări deosebit de frumoase și care constituie tot atâtea elemente de atracție turistică sînt și lacurile glaciare, alte mărturii din trecutul geologic al Munților Rodnei, în număr de peste douăzeci, acestea sînt risipite în căldările superioare ale masivului. Dintre ele, Iezerele Buhăescului și tăul Lala-Mare sînt cele a căror înfățișare este mai plină de poezie și frumusețe. Astfel, aspectul celor trei iezere ale Buhăescului, înșirate ca o salbă pe terasele succesive ale uneia din căldările de sub Rebra – Buhaescu – Repedea, constituie un prilej de adevărată încântare pentru privitor, iar cascada înaltă ce o formează scurgerea lor, nu are pereche, ca înălțime și frumusețe, în Munții Rodnei, decât în cascada de la obârșia pinului Cailor din bazinul Văii-Fântînii (traseul nr. 6). Cît privește tăul Lala-Mare, «ochiul de mare» de sub Ineu (traseele nr. 2 și 10), încins cu un bogat brîu de jnepeni, aceasta nu este întrecut în farmec și pitoresc de aproape nici unul dintre lacurile alpine din Carpații românești.

*

Înfățișarea vegetală a Munților Rodnei este determinată mai ales de existența pădurilor care îmbracă văile și culmile pînă la 1700 m altitudine. Golul alpin este mai întins în partea de răsărit a masivului, unde coboară la altitudini mai joase.

În afara făgetelor, care se ridică pînă în jur de 1400 m altitudine, pădurile de sus ale Rodnei sînt alcătuite mai ales din brad și molid. Tufărișurile de dîrzei (*Pinus montana*) și jnepenișul, extind zona plantelor lemnoase, la altitudini superioare celor ale molidișului.

Prin lunile iunie și iulie, covoare întinse de smirdar colorează plaiurile muntelui și pereții zănoagelor, cu roșul viu al acestor flori suav parfumate. Tufe dese de afini îmbracă zona dintre pădure și golul alpin, iar în lăstărișul tînăr, care se ridică regenerînd viguros pădurea, zmeurișul rodește uimitor de bogat.

Nu vom stăruia mai mult asupra florei pe care o întîlnim la tot pasul în Munții Rodnei; vom aminti numai că, în zonele de calcar din jurul Cormaiei, Pietrei-Rele și Corongișului (traseele nr. 1 și 7), crește renumita «floare-de-colț», podoabă a munților noștri, pe care trebuie s-o ocrotim cu deosebită grijă.

*

Sălbăticiunile care trăiesc în Munții Rodnei sînt destul de numeroase; între acestea, ursul este un soi de «vedetă» a masivului. Nu lipsesc nici lupul, fiară sîngeroasă, și nici vulpea vicleană și mare distrugătoare a puietului sălbăticiunilor mai mărunte. Mistrețul trăiește mai ales în făget, iar pisica sălbatică, dihorul și vidra, fac parte dintre animalele sălbatice, care în-suflețesc desișul pădurilor și malurile apelor.

Dacă cerbul este destul de răspîndit în Munții Rodnei, capra neagră a dispărut însă cu desăvîrșire, din cauza braconajului practicat, în trecut, fără menajamente.

Între păsările adăpostite de Munții Rodnei, cocoșii de munte și pajurele sînt adevărate podoabe ale masivului, în apele reci ale pîraielor Rodnei, săgetează numeroși păstrăvi, iar Vișeuul este unul dintre cele două rîuri din țară (Vișeu și Bistrița), în care mai trăiește loștrița.

*

Climatul Munților Rodnei este determinat, printre altele, și de deosebita abundență a precipitațiilor (peste 1200 mm anual). Temperatura înregistrată în această zonă atinge valori mai mici decît în alte regiuni de munte ale țării. Totodată, din unele observații făcute în masiv, rezultă că direcția din care bat vînturile indică cu destulă exactitate mersul vremii. Astfel, vînturile dinspre est prevestesc timp frumos; cele ce bat dinspre nord și nord-est aduc vreme friguroasă, iar vînturile care suflă dinspre vest sau de la sud-est aduc ploi multe. Vînturile locale bat dimineața, dinspre vale către vîrf, iar seara suflă în direcție contrară. În Munții Rodnei, cele mai multe ploi cad în perioada mai–iulie; golul alpin din imediata apropiere a vîrfurilor înalte, primește cea mai redusă cantitate de precipitații ce cad sub formă de ploi.

*

Viața pastorală din Munții Rodnei oferă posibilitatea cunoașterii unor obiceiuri și tradiții conservate mai bine decît în alte părți ale Carpaților. Folclorul este de o rară frumusețe și originalitate.

Stațiunile balneo-climatică din regiunea Rodnei, între care notăm Sîngeorz-Băi și Valea-Vinului, atrag un mare număr de oameni ai muncii, care vin aici pentru cură și tratament sau pentru a-și petrece concediul de odihnă.

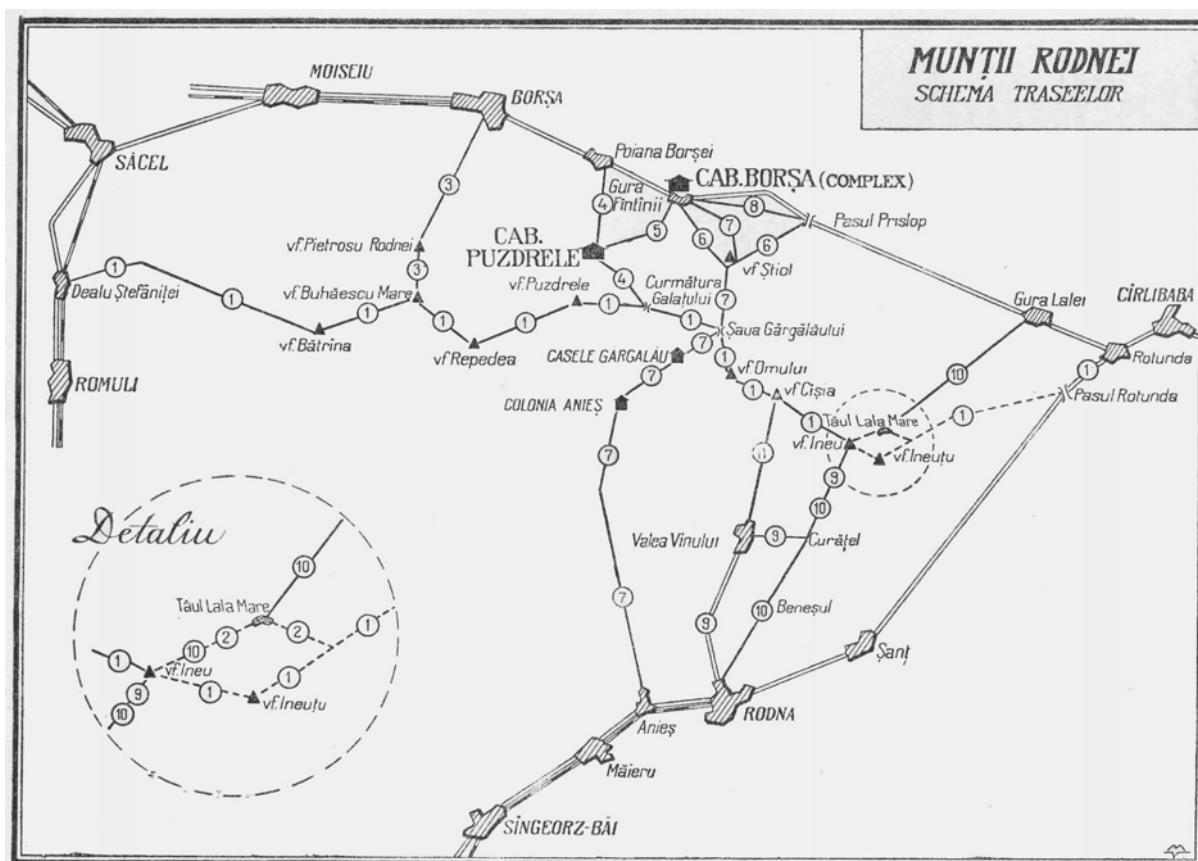
Menționăm în sfîrșit că, datorită configurației masivului, desfășurarea excursiilor nu întîm-pină greutăți. Asemănători cu Retezatul, Munții Rodnei pot fi străbătuți atît de-a lungul potecilor turistice cît și pe hățase sau prin zonele lipsite de cărări. Rareori întîlnesc drumeții locuri ce trebuie evitate, folosindu-se poteci anume croite, iar drumurile păstorilor alcătuiesc o rețea ce poate fi folosită și de către turiști.

Căile de pătrundere în masiv se desfășoară în lungul văilor principale, astfel:

- Pe versantul nordic: Valea Vișeuului, cu șoseaua națională nr. 18, Sighet – Iacobeni; linia de cale ferată Sighet – Borșa, cu localitățile sau locurile de pornire: Borșa (traseul nr. 3), Poiana-Borșei (traseul nr. 4), Gura Fîntîinii (traseele nr. 5, 6, 7 și 8) și pasul Prislop (traseele nr. 6 și 8).
- Pe versantul nord-estic, Bistrița-Aurie, cu șoseaua națională nr. 18 Sighet – Iacobeni. Stație de cale ferată în Iacobeni, pe linia Suceava-Nord – Vatra Dornei. Localități sau

locuri de pornire: pasul Prislop (traseele nr. 6 și 8), Gura-Lalei (traseul nr. 10) și Rotunda (traseul nr. 1).

- Pe versantul sud-estic și sudic: valea Someșului-Mare, cu șoseaua regionala Salva – Rotunda; linia de cale ferată Ilva-Mică – Rodna-Veche, cu localitățile sau punctele de pornire: stația Rodna-Veche (traseele nr. 9 și 10), Valea-Vinului (traseul nr. 11) și Anieș (traseul nr. 7).
- Pe versantul vestic: Valea Sălăuța, cu șoseaua regională Beclean – Moiseiu ; linia de cale ferată Salva – Vișeu-de-Jos, cu localitatea de pornire Dealu-Ștefăniței.

TRASEE TURISTICE *)

1.

DEALU-ȘTEFĂNIȚEI, 680 m – SUB VF. BĂTRÎNA, 1710 m – REPEDEA, 2077 m – VF. ANIEȘUL-MARE, 2169 m – ȘAUA GĂRGĂLĂULUI, 1925 m – VF. OMULUI, 2135 m – ȘAUA-CU-LAC, de sub vârful Ineu, 2120 m – PASUL ROTUNDA, 1284 m – SATUL ROTUNDA, 985 m.

Marcaj: Bandă roșie, existent pe teren numai pe porțiunea dintre Șaua-cu-Lac de sub Ineu și cătunul Rotunda; pentru restul traseului, marcaj în proiect. *Durata:* 30–35 ore (Dealul-Ștefăniței – Buhăescu-Mare, 10–12 ore; Buhăescu-Mare – Curmătura-Galațului, 8–9 ore; Curmătura-Galațului – Șaua-cu-Lac, de sub vf. Ineu, 7–8 ore și Șaua-cu-Lac, de sub vf. Ineu – cătunul Rotunda, 5–6 ore). *Caracteristica parcursului:* Vara traseul este dificil, atât prin

* În hartă, în afara marcajelor existente pe teren, au fost trecute și marcajele proiectate.

lungimea lui cât și prin variațiile de altitudine ale crestei, a cărei linie nu este părăsită de potecă decât arareori.

Punctele de interes turistic mai importante ce se întâlnesc pe traseu sînt:

Dealul-Ștefăniței, 680 m – Preluca-de-sub-Capu-Muntelui, 1370 m – La-Jgheaburi (în «Holalauri»), 1510 m – Preluca-de-sub-Piatră, 1380 m – sub vf. Bătrîna, 1710 m – Poiana-Bătrînei, 1755 m – Tarnița Bătrînei, 1800 m – vf. Gropilor, 2063 m – sub vf. Buhăescu-Mare, 2122 m – vf. Obîrșia-Rebrei, 2055 m – vf. Repedea, 2077 m – Tarnița-Negoieselor, 1855 m – sub vf. Negoiasa, 2049 m – vf. Anieșul-Mare, 2169 m – vf. Galașului, 2049 m – Curmătura-Galașului, 1920 m – Șaua Gărgălăului, 1925 m – vf. Omului, 2135 m – Tarnița-lui-Putredu, 1960 m – Șaua-cu-Lac, de sub vf. Ineu, 2120 m – vf. Ineușu, 2225 m – Șaua Ineușului, 1750 m – culmea Prelucile-Gagii – Sfîna-din-Preluci, 1380 m – pasul Rotunda, 1284 m – satul Rotunda, 985 m.

În lungul traseului, nu există cabane; cea mai apropiată de culme este cabana Puzdrele (½ oră de la Curmătura-Galașului, pe versantul nordic al masivului). Din Șaua Gărgălăului, la ½ oră distanță, pe versantul sudic, se află casele Gărgălău, refugiu neamenajat și fără paznic. Pe traseu și în apropierea lui, mai ales în prima și ultima porțiune a itinerariului se află cîteva sfîne suficient de încăpătoare. În restul traseului și destul de aproape de el, se găsesc mici bordeie de bouari sau «mutătoare» de oi.

Este recomandabil ca, pentru parcurgerea acestui itinerar lung, să utilizăm corturile și sacii de dormit, întrucît adăposturile de pe traseu sau din apropierea lui sînt foarte rudimentare și situate în locuri neconvenabile pentru fragmentarea judicioasă a timpului necesar parcurgerii traseului.

Vîrful Ineu (2280 m alt.) se află în afara traseului și, pentru ajungerea pe platforma piscului, se folosește varianta (marcată tot cu bandă roșie), care se ramifică din Șaua-cu-Lac, de sub Ineu.

Adăugăm că traseul nu este accesibil iarna.

În lungul itinerarului se ramifică următoarele trasee: sub vf. Buhăescu-Mare, traseul nr. 3, spre Pietrosul-Mare și Borșa; în Curmătura-Galașului, traseul nr. 4, spre cabana Puzdrele și Poiana-Borșei; în șaua Gărgălăului, traseul nr. 7, spre Gura-Fîntîinii (cătred nord) și spre Anieș (cătred sud); pe vf. Cișia, traseul nr. 11, spre localitatea Valea-Vinului; în Șaua-cu-Lac, de sub Ineu, traseul nr. 2 (variantă cătred tăul Lala-Mare), traseul nr. 9, spre Rodna (prin Valea-Vinului) și traseul nr. 10, spre Gura-Lalei (cătred nord) și spre Rodna, pe sub Capul-Beneșului (cătred sud); în Șaua Ineușului, traseul nr. 2, cătred vf. Ineu, pe la tăul Lala-Mare.

Intrarea pe traseu se face la Dealul-Ștefăniței, stație de cale ferată pe linia Salva – Sighet. Prin sat, trece șoseaua regională Beclean – Moiseiu. Din pasul Rotunda și pînă în satul Rotunda, șosea regională (Salva – Rotunda). Prin satul Rotunda trece șoseaua națională nr. 18, Iacobeni – Vișeu-de-Sus – Sighet.

2.

VÎRFUL INEU, 2280 m – ȘAUA-CU-LAC, de sub vf. Ineu, 2120 m – TĂUL LALA-MARE, 1815 m – ȘAUA INEUȘULUI, 1750 m.

Marcaj: bandă roșie. *Durata:* 2 ore. *Caracteristica parcursului:* Traseul este o variantă a itinerarului de creastă și a fost marcat pentru a indica drumul care conduce la tăul Lala-Mare. Mai jos de acest lac, la 1735 m altitudine și pe versantul stîng al văii, la 15 minute de mers de la Lala-Mare, se află sfîna din Lala, un micuț dar prețios adăpost pentru noapte.

Traseul este inaccesibil în timpul iernii.

3.

BORȘA (la km 11 + 400), 675 m – ULIȚA PIETROASA – CABANELE METEORULUI, 1830 m – TĂUL PIETROSU, 1870 m – ȘAUA DE SUB PIETROSUL-MARE, 2230 m – CURMĂTURA PIETROSULUI-MARE, 2150 m – VF. REBREI, 2269 m – VF. BUHĂESCU-MARE, 2122 m.

Marcaj: drum nemarcat. O variantă a traseului, conduce din șaua de sub Pietrosul-Mare, pe Pietrosul-Mare (2303 m). *Durata:* 8 ore. *Caracteristica parcursului:* Vara, traseul nu prezintă alte dificultăți decât cele legate de diferențele mari de nivel, care trebuie urcate. De la Borșa și pînă pe Pietrosul-Mare, urcușul este continuu, fiind mai pieptiș de la tău la vîrf. Suișul, din curmătura Pietrosului pe vîrfurile Rebra, prezintă dificultăți din cauza înclinării pronunțate ale coastelor muntelui. Pe parcurs, la nevoie și cu bunăvoința gazdelor, cabanele Meteorului se pot folosi ca adăpost. De la vf. Buhăescu-Mare, mergînd pe creastă către vest, se poate ajunge la stînele din Jneapănu, situate la aproape jumătate de oră distanță de vîrf.

În timp de iarnă, schiorii antrenati și echipați corespunzător, pot străbate traseul pînă la tăul Pietrosu și pot cutreiera căldarea de sub pisc, atunci cînd vremea este favorabilă.

Sub vf. Buhăescu-Mare, se întîlnește traseul nr. 1: spre Dealu-Ștefăniței (către vest) sau spre vf. Ineu (către est).

În Borșa, stație de cale ferată, este punctul terminus al liniei Sighet – Borșa. Prin localitate, trece șoseaua națională nr. 18, care leagă Sighetul de Iacobeni. De la gara Borșa și pînă la punctul de intrare pe traseu, distanța este de 4,400 km (pe șoseaua națională).

4.

POIANA-BORȘEI, 740 m – CABANA PUZDRELE, 1540 m – CURMĂTURA-GALAȚULUI, 1920 m.

Drum nemarcat. Durata: 5–6 ore. *Caracteristica parcursului:* Intrarea pe traseu se face din satul Poiana-Borșei. De aci și pînă la cabana Puzdrele, traseul urmează valea Negoiescului și folosește un fost drum de exploatare forestieră. De la cabană și pînă în Curmătura-Galațului, traseul urmează resturile drumeagului ce a servit pe vremuri pentru întreținerea funicularului minier Borșa – Exploatarea Anieș, construcție desființată astăzi.

În timp de iarnă, traseul poate fi parcurs în întregime întrucît cabana Puzdrele constituie un bun punct de sprijin pentru organizarea unei astfel de deplasări.

La cabana Puzdrele se întîlnește traseul nr. 5, care leagă cabana de ansamblul amenajărilor turistice și sportive de la Gura-Fîntînii. În Curmătura-Galațului se întîlnește traseul nr. 1: către vf. Buhăescu-Mare și Pietrosul-Rodnei (spre vest), sau către vf. Ineu și Rotunda (spre est).

Gara Borșa, care deservește satul Poiana-Borșei, este stația terminus a liniei de cale ferată dintre Sighet și Borșa. Prin satul Poiana-Borșei trece șoseaua națională nr. 18, care leagă Sighetul cu Iacobeni. De la gară pînă în punctul de intrare pe traseu (gura Izvorului Negoiescu), distanța de 7,200 km se poate parcurge cu autobuzele ce fac cursă spre Cîrlibaba. De la grupul de cabane din Gura-Fîntînii, pe șoseaua națională pînă în Poiana-Borșei, distanța este de 5,400 km.

5.

GURA-FÎNTÎNII, 850 m – CONFLUENȚA CU IZVORUL CIMPOIEȘULUI, 1040 m – PÎRTIA DE SCHI – BUZA-DEALULUI, 1640 m – CABANA PUZDRELE, 1540 m.

Drum nemarcat. Durata: 4–5 ore. *Caracteristica parcursului:* în timpul verii, parcurgerea traseului nu comportă dificultăți. Suișul prezintă două zone de înclinație mai pronunțată:

imediat după confluența cu Izvorul Cimpoeșului și pe porțiunea finală a pârției de schi, căreia localnicii îi spun «linia turistică». După ce se depășește culmea, cărarea coboară – la început lin – pînă la cabana Puzdrele.

Pe parcurs, în afara cabanelor de la plecare și sosire, există două stîne, relativ încăpătoare, ceea ce face ca organizarea unei deplasări pe timp de iarnă să fie ușor de realizat pentru schiorii antrenați și bine echipați.

La Gura-Fîntîinii, converg traseele nr. 5 (spre cabana Puzdrele), nr. 6 (cătrec pasul Prislop, pe la vf. Știol), nr. 7 (spre Anieș, peste culme) și nr. 8 (cătrec pasul Prislop, pe șoseaua națională). La cabana Puzdrele se întîlnește traseul nr. 4, spre Poiana-Borșei (cătrec nord) și spre Curmătura-Galațului, pe creastă (cătrec sud).

COMPLEXUL TURISTIC BORȘA

Pentru accesul la Gura-Fîntîinii, se coboară din tren în gara Borșa, stația terminus a liniei de cale ferată Salva – Vișeu-de-Sus – Borșa. Prin satul Gura-Fîntîinii, trece șoseaua națională nr. 18 dintre Sighet și Iacobeni.

De la gară și pînă la Gura-Fîntîinii, pe șoseaua națională, distanța este de 15,500 km și ea se parcurge, fie cu autobuzul IRTA, fie cu autocamionul Complexului turistic Borșa.

6.

GURA-FÎNTÎNII, 850 m – VALEA-FÎNTÎNII – PÎRÎUL-CALULUI – CASCADA DE PE PÎRÎUL-CALULUI, 1240 m – POIANA ȘTIOL, 1525 m – SUB VF. ȘTIOL, 1612 m – PASUL PRISLOP, 1413 m.

Drum nemarcat. Durata: 5–6 ore. Caracteristica parcurului: în timpul verii, străbateră acestui itinerar constituie una dintre excursiile ușoare pe care le fac oaspeții cabanei și hotelului turistic de la Gura-Fîntînii. Cascada de pe firul superior al Pîrîului-Calului este una dintre cele mai frumoase din Munții Rodnei, iar poteca pe care se ajunge la cascada străbate o minunată zonă de vale împădurită, străjuită de pereții înalți de calcar de pe stînga văii. De la cascada și pînă în Poiana-Știol, urcușul este pieptiș: este singura parte mai dificilă a traseului.

Pe traseu, în apropiere de Poiana-Știol, există două sfîne și lîngă pasul Prislop, o alta, astfel încît este posibilă organizarea, de către schiorii antrenați, a unor frumoase excursii de iarnă.

La Gura-Fîntînii converg traseele nr. 5, 6, 7 și 8, iar în pasul Prislop, traseele nr. 6 și 8, ambele venind de la Gura-Fîntînii. La confluența pîrîului Cimpoeșu cu Izvorul-Calului, se ramifică traseul nr. 5 (de la Gura-Fîntînii la cabana Puzdrele); în Poiana-Știol, se ramifică traseul nr. 7 (de la Gura-Fîntînii, peste creastă, la Anieș). Pe distanța Poiana-Știol – vf. Știol, traseele 6 și 7 merg paralel. Sub vf. Știol, traseul nr. 7 se ramifică spre stînga, către Gura-Fîntînii. Accesul la Gura-Fîntînii se face prin gara Borșa, pe șoseaua națională Sighet – Iacobeni, ca și la traseul nr. 5.

7.

GURA-FÎNTÎNII, 850 m – PODU-IZVORULUI – SUB VF. ȘTIOL 1612 m – POIANA-ȘTIOL, 1525 m – ȘAUA GĂRGĂLĂULUI. 1925 m CASELE GĂRGĂLĂU, 1620 m – FOSTA COLONIE ANIEȘ, 1200 m – IZVORUL ANIEȘULUI-MARE – VALEA ANIEȘULUI – COMUNA-ANIEȘ, 490 m.

Drum nemarcat. Durată: 12–14 ore. Caracteristica parcurului: Vara, parcurgerea itinerarului reprezentat prin traseul nr. 7 este dificilă numai din cauza lungimii lui. Porțiunile de urcuș pe o potecă mai înclinată, sînt cele cuprinse între Gura-Fîntînii – vf. Știol și Poiana-Știol – Șaua-Gărgălăului. Din acest din urmă punct mai departe, coborîșul este aproape neîntrerupt. Posibilități de adăpostire (lipsită de confort) se află la stînele de pe parcurs, la casele Gărgălău și la cele ale fostei exploatare miniere Anieș, astăzi părăsite.

Pe timpul iernii, și numai cînd vremea este stabilă, schiorii (bine echipați și antrenați pentru deplasările pe munte) pot organiza parcurgerea acestui traseu.

De la Gura-Fîntînii, pornesc traseele nr. 5, 6, 7 și 8. Sub vf. Știol se ramifică traseul nr. 6, către pasul Prislop (spre stînga) și către cascada Cailor (spre dreapta). Pînă în Poiana-Știol apoi, traseele nr. 6 și 7 merg paralel; aici traseul nr. 6 se ramifică spre dreapta, către Gura-Fîntînii (pe valea Izvorului Cailor), în șaua Gărgălăului se întîlnește traseul nr. 1: către Dealu-Ștefăniței (spre vest) și către vîrfurile Ineu și pasul Rotunda (spre est).

Pentru accesul la Gura-Fîntînii, se folosesc indicațiile date la traseul nr. 5. Prin comuna Anieș (stație de cale ferată), trece linia ferată Ilva-Mică – Rodna-Veche și șoseaua regională Salva – Rotunda.

8.

GURA-FÎNTINII, 850 m – PASUL PRISLOP, 1413 m.

Drum nemarcat. Durata: 4–5 ore. Caracteristica parcurului: Traseul se parcurge într-un urcuș continuu, dar domol, de-a lungul șoselei Borșa – pasul Prislop. Marile ocolșuri ale

acestei șosele cât și serpentinele obișnuite se evită folosindu-se, mai ales la coborîș, cărarea care scurtează drumul tăind serpentinele. Vara, când soarele este în plină putere, drumul pe cărare, sub umbra răcoroasă a pădurii, este o adevărată încântare.

În timp de iarnă, urcușul se face păstrînd tot timpul șoseaua. La sfîrșitul traseului, stîna din apropierea pasului Prislop este un binevenit loc pentru odihnă și adăpost de vreme rea.

Din Gura-Fîntîinii, pornesc traseele nr. 5, 6, 7 și 8, iar din pasul Prislop coboară la Gura-Fîntîinii, traseele nr. 6 și 8.

Accesul la Gura-Fîntîinii, cu trenul (pînă la Borșa) sau pe șosea, se face după indicațiile date la traseul nr. 5. Din pasul Prislop, pe șoseaua națională nr. 18, se poate ajunge la Iacobeni, oraș prin care trece linia de cale ferată Ilva-Mică – Vatra-Dornei – Dărmănești. Prin Iacobeni mai trece și șoseaua națională nr.17, Dej – Vatra-Dornei – Suceava.

9.

GARA RODNA-VECHE, 530 m – ORĂȘELUL RODNA, 540 m – VALEA-VINULUI, 715 m – «LA-GATERE», 740 m - CASELE EXPLOATĂRII MINIERE (casele băi), 1045 m – CURĂȚEL, 1520 m – HÎROSUL, 1654 m – ȘAUA-CU-LAC, de sub Ineu, 2120 m – VF. INEU, 2280 m.

Drum nemarcat. În prezent, pe o porțiune a traseului, începînd de dincolo de exploatarea minieră de la Valea Vinului și pînă pe Curățel, există marcajul «cruce roșie», care va fi desființat la aplicarea pe teren a noului proiect de marcaje. *Durata:* 7–8 ore. *Caracteristica parcursului:* Pînă în punctul «La-Gatere», drumul se parcurge pe șosea, apoi, pînă dincolo de casele exploatării miniere (casele Băii), pe drum de căruță. Mai departe, traseul folosește o cărare de păstori care, pe gol alpin în urcuș continuu, suie pînă pe vf. Ineu. Posibilități de adăpostire există în comuna Valea-Vinului și apoi, la 1045 m altitudine, în casele (aproape părăsite) ale exploatării miniere.

De la gara Rodna-Veche pînă în centrul orășelului Rodna, traseele nr. 9 și 10 merg paralel, apoi traseul nr. 10 se ramifică spre dreapta, pe Poala-Ineuțului. De la «Gatere», pornește traseul nr. 11 (cătrecreeștă, spre vîrfurile Cișia). Pe Curățel se reîntîlnește traseul nr. 10, cu care traseul nostru merge apoi paralel pînă în Șaua-cu-Lac, de sub Ineu. Aici se întîlnește traseul nr. 1: spre vest, cătrecreeștă Ștefăniței; spre est, cătrecreeștă Rotunda. Tot de aici pornește traseul nr. 2, spre tăul Lala-Mare.

Traseul nu este indicat iarna.

Gara Rodna-Veche este stație terminus pe linia de cale ferată Ilva-Mică—Rodna-Veche. Prin orășelul Rodna trece șoseaua regională, Salva – Rotunda. Din Rodna la Valea-Vinului, drum raional. De la gară și pînă la exploatăriile miniere de la Valea-Vinului, pe șosea, distanța este de aproape 9 km. Valea-Vinului este stațiune climaterică.

10.

GARA RODNA-VECHE, 530 m - ORĂȘELUL RODNA, 540 m – POALA-INEUTULUI, 1168 m – SUB CAPUL BENEȘULUI, 1590 m – CURĂȚEL, 1520 m - HÎROSUL, 1654 m – ȘAUA-CU-LAC, de sub Ineu, 2120 m-TĂUL LALA-MARE, 1815 m – GURA-LALEI, 1015 m.

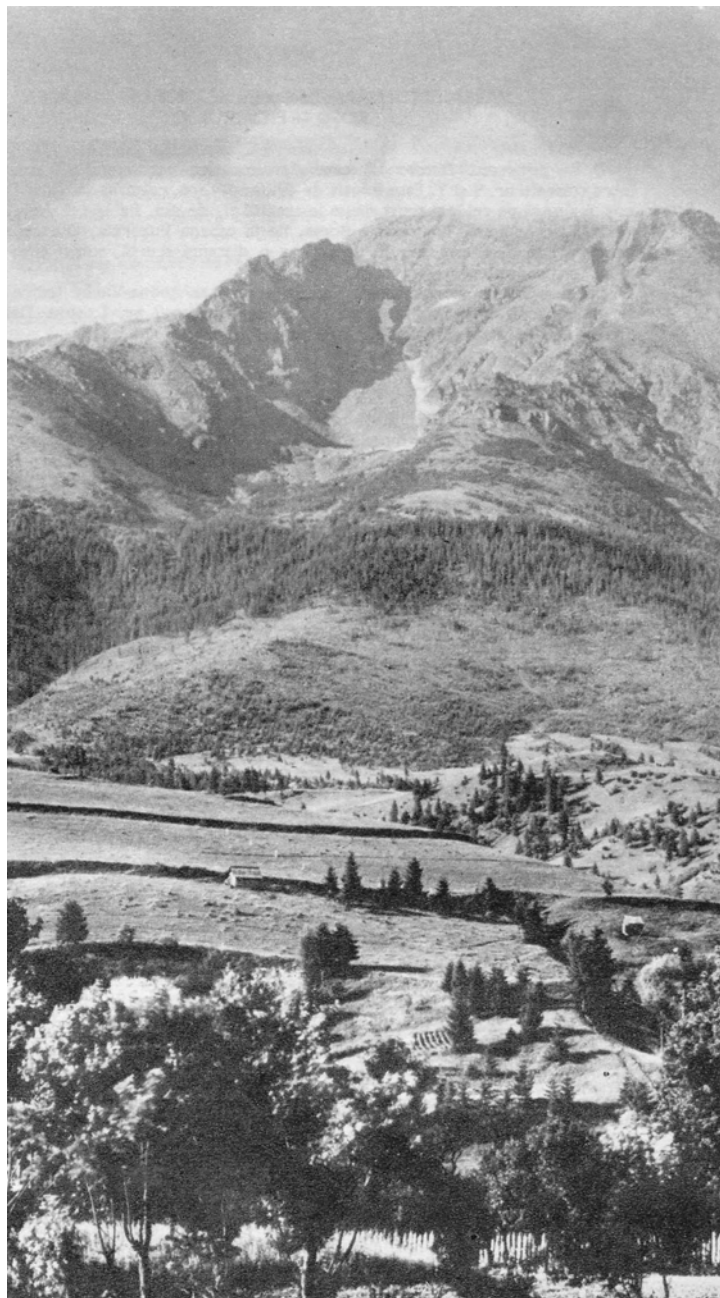
Drum nemarcat. *Durata:* 16–17 ore. *Caracteristica parcursului:* Vara, traseul prezintă dificultățile unui urcuș lung și continuu (cu excepția drumului pînă în centrul orășelului Rodna) și a unui coborîș, la fel de lung și arid ca înfățișare (în partea din apropierea Gurii-Lalei). De la gară și pînă în centrul orășelului Rodna, pe șosea, distanța este de cea 1,5 km. Din Rodna și pînă sub Capul-Beneșului, drum de care, rupt de torenți și urcuș greu, aproape

pieptiș. Case și conace răzlețe pe tot acest parcurs. De la Curățel pînă sub vf. Ineu, traseul urmează în urcuș, continuu, pe gol alpin, spinarea piciorului de munte, Ineu – Capul-Beneșului – Poala-Ineuțului.

În orașelul Rodna se ramifică traseul nr. 9, spre vf. Ineu (pe Valea-Vinului). Acest traseu se reîntîlnește pe Curățel. De aici înainte și pînă în Șaua-cu-Lac, de sub Ineu, traseele nr. 9 și 10 merg paralel, în șa, se întîlnește traseul nr. 1: spre Dealu-Ștefăniței (cătrefest) și spre Rotunda (cătrefest). Tot din șa, pornește traseul nr. 2, cu care traseul nostru merge paralel pînă la tăul Lala-Mare.

Itinerarul nu se parcurge iarna.

Accesul pînă la punctul de intrare pe traseu se face după indicațiile date la traseul nr. 9. Prin Gura-Lalei trece șoseaua națională nr. 18, care leagă Sighetul cu Iacobeni, orașe așezate la calea ferată. Din Gura-Lalei, se poate urca pe plute pentru efectuarea unei minunate călătorii, pe Bistrița-Aurie, pînă la Broșteni.

PICIORUL MOȘULUI CU VF. PIETROSU-RODNEI

11.

VALEA-VINULUI («La-Gatere»), 734 m – VALEA IZVORULUI ROȘU – PICIORUL CIȘIEI – SUB VF. CIȘIA 2043 m.

Drum nemarcat. Durata: 8 ore. Caracteristica parcursului: Traseu de legătură între trase-ele nr. 9 și 1. Este folosit de drumeții care, coborâți în gara Rodna-Veche, vor să ajungă pe cel mai scurt drum la creastă și, de aci, fie la cabanele de la Gura-Fîntîinii ale complexului turistic Borșa, fie la cabana Puzdrele. Din cauza unei mari diferențe de nivel ce trebuie urcată pe o distanță scurtă, sușul cere un antrenament corespunzător.

Pe la «Gatere» trece traseul nr. 9, spre gara Rodna-Veche (către sud) și spre vf. Ineu (către est). Sub vf. Cișia se întâlnește traseul nr. 1, spre Dealu-Ștefăniței (către vest) și spre vf. Ineu și Rotunda (către est).

Traseul nu este indicat iarna.

TRASEE PENTRU SCHI

În capitolul precedent, au fost indicate traseele care pot fi străbătute iarna, cu schiurile. Adăugăm că porțiunea din traseul nr. 3, cuprinsă între Borșa și tăul Pietrosu, este accesibilă în timpul iernii tuturor categoriilor de schiori care s-au antrenat în prealabil pe pistele mai domoale de la poalele muntelui.

Atît existența grupului de cabane confortabile de la Gura-Fîntîinii, a amenajărilor de aci, cît și faptul că în această regiune cantitatea de zăpadă ce cade, încă din ultima lună de toamnă, este foarte abundentă și persistă pînă în primăvară tîrziu, toate acestea creează condiții optime, pentru organizarea unor minunate tabere de schi. Împrejurul satului Gura-Fîntîinii, pe versanții Văii Vișeului și pîraielor Fîntîinii și Cimpoeșului, pe diferențe de nivel ce ajung aproape la 1000 m, s-au amenajat 8 pîrtii de schi, lungi de 4–6 km. În afară de aceste amenajări, au fost construite încă două trambuline, de pe care se pot face sărituri de peste 80 m.

Această importantă bază turistico-sportivă face ca Gura-Fîntîinii să fie deosebit de indicată, atît pentru practicarea sporturilor de iarnă, cît și pentru organizarea de competiții internaționale.

TRASEE ALPINE

Munții Rodnei nu oferă decît foarte puține locuri pentru practicarea alpinismului tehnic; între aceste se numără pereții calcaroși ai Pietrei-Rele și abruptul granitic al Pietrosului-Mare, care deși sînt departe de a se compara cu zonele de stîncă din Bucegi, Piatra-Craiului etc., sînt totuși demne de a fi cercetate, în scopul răspîndirii alpinismului și printre sportivii din partea locului.

INDICATORUL CABANELOR

Hotelul turistic și cabana de jos, împreună cu toate amenajările turistice și sportive din jurul cîtunului Gura-Fîntîinii sînt cunoscute sub numele de «Complexul turistic Borșa». În cadrul acestuia intră deci: hotelul de la Gura-Fîntîinii, cabana de jos, pîrțiile de schi și trambulinele pentru sărituri.

Denumirea cabanei	Altitudine	Nr. de locuri	Conditii de găzduire	Trasee care conduc la cabană
Borșa, complexul turistic	850 m	224	restaurant	5, 6, 7 și 8
Puzdrele	1540 m	30	bufet	4 și 5

Înfățișarea masivului, pitorescul locurilor, bogăția și frumusețea folclorului, originalitatea construcțiilor de lemn, realizările importante ce se obțin aci cât și baza sportivo-turistică «Complexul turistic Borșa», sînt tot atîtea îmbietoare îndemnuri pentru cercetarea Munților Rodnei.

EXPLICAȚIA UNOR TERMENI FOLOSIȚI ÎN TEXT

ABRUPT – perete sfîncos, accidentat, foarte înclinat sau vertical; termenul se folosește și pentru pantele puternic înclinate, dar accesibile (ex.: coborîș abrupt).

AMONTE – spre izvor (în legătură cu poziția unui punct de pe cursul unei ape);

AVAL – (în opoziție cu amonte) spre vărsare; în sensul în care curge apa.

BAZIN HIDROGRAFIC – regiunea din care își adună apele un râu.

CARSTIC – vezi «relief carstic».

COASTĂ – versant, clină, pantă a unui deal sau munte.

DE-A COASTA – se folosește pentru a arăta mersul în lungul unei coaste, fără a urca sau coborî.

CUMPĂNA APELOR – linie de separație a două bazine hidrografice; coincide cu o creastă sau o coamă.

CINEGETIC – privitor la vînătoare; vînătoresc.

CĂLDARE – depresiune circulară, mărginită de versanți prăpăstioși, situată în zona înaltă a munților.

CIRC GLACIAR – depresiune circulară, avînd aspectul unui amfiteatru, formată prin eroziune sau prin acțiunea unui ghețar, situată în zona înaltă a munților.

CURMĂTURĂ – element geografic în formă de șa, de V, de portiță etc., situată pe o linie de creastă și care, marcînd punctul de minimă altitudine dintre două vîrfuri, servește obișnuit ca loc de trecere de pe un versant pe altul.

GOL ALPIN – zonă situată deasupra limitei superioare a pădurii, acoperită cu pășuni, tufișuri mărunte etc., sau lipsită de vegetație.

GREABĂN – parte mai ridicată din culmea unui munte.

OROGRAFIE – partea geografiei fizice care se ocupă cu descrierea, clasificarea și studierea formelor de teren. **PAS** – trecătoare peste munte.

PRIPOR – coastă de munte; pantă abruptă; povîmiș; rîpă.

PLAI – parte de munte, ușor înclinată, acoperită cu pășuni; drum de munte; potecă.

RELIEF CARSTIC – relief specific regiunilor cu roci solubile (calcar, gips, sare); se caracterizează prin platouri cu văi oarbe, chei, abrupturi, doline, polii, ponoare, sorburi, izbucuri, avene, peșteri etc., generate de acțiunea de dizolvare și de circulație a apei pe canale subterane.

RUNC – loc despădurit, întrebuițat ca pășune; poiană în pădure la munte; curătură.

ȘA – porțiune mai joasă a unei culmi sau creste.

TALVEG – linie de cea mai mare adîncime de pe cursul unei ape; firul văii.

TARNIȚA – culme sau coamă de munte în formă de șa.

TĂU – lac de munte; iezer; ochi de mare (local).

TERASĂ – suprafață de teren în formă de trepte așezate la diferite înălțimi, deasupra albiei unei ape curgătoare.

ZĂNOAGĂ – depresiune circulară, cu versanți prăpăstioși, în zona înaltă a munților; căldare, circ.